

ШЛЯХИ СПІВПРАЦІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ З МОЛОДІЖНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Анотація. У статті досліджуються шляхи співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування України з молодіжними організаціями. Розглянуто нормативно-правове забезпечення сфери громадського молодіжного сектора, діяльність молодіжних громадських консультативно-дорадчих структур, проаналізовано питання інформаційного забезпечення молоді на місцевому рівні.

Аннотация. В статье исследуются пути сотрудничества органов государственной власти и органов местного самоуправления Украины с молодежными организациями. Рассмотрены нормативно-правовое обеспечение сферы общественного молодежного сектора, деятельность молодежных общественных консультативно-совещательных структур, проанализированы вопросы информационного обеспечения молодежи на местном уровне.

Annotation. The article presents the research that deals with cooperation of government institutions, local self-government bodies and youth public organizations. Legal basis for the youth public sector, the activity of the youth public organizations and the corresponding information provision at the local level are outlined.

Постановка проблеми. У свідомості українського суспільства відбуваються докорінні зміни у поглядах на цілі і функції органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що зумовлює можливість становлення нової парадигми управління в суспільстві – соціального управління. Це створює умови для впровадження нових методів державного управління, сучасних напрямів та шляхів взаємодії суспільних і державних структур. Ці шляхи співробітництва дозволяють ефективно узгоджувати інтереси двох сторін, вести пошук системних рішень, де умовою договірного процесу є обов'язкове визнання рівноправності і паритетності інтересів інституцій громадянського суспільства та державної влади.

Невпорядкована державна політика у сфері державного і регіонального розвитку стала однією з причин уповільнення соціально-економічного становлення держави, здійснення ринкових трансформацій на місцях, загострення багатьох соціальних, економічних, екологічних та інших проблем. Впровадження державної політики буде ефективним та успішним лише за умови активної участі молоді у цьому процесі, тому механізм налагодження співпраці, партнерських відносин між владою та молоддю є важливим завданням держави.

Питання співпраці органів державної влади і органів місцевого самоврядування з молодіжними організаціями є важливими для науковців, які займаються молодіжною тематикою. Однак чимало проблем щодо окреслення нових шляхів такої співпраці ще потребують подальшого дослідження. Зокрема, здійснення наукового аналізу розуміння поняття співпраці, державної та

громадської підтримки молодіжних ініціатив, що дозволить дослідити практичні підходи до розуміння і підтримки шляхів співробітництва органів державної влади та органів місцевого самоврядування України з молодіжними організаціями.

Таким чином, *метою статті* є дослідження шляхів співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування України з молодіжними організаціями.

Реалізація поставленої мети дослідження зумовила необхідність розв'язання таких *завдань*:

- охарактеризувати шляхи співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування України з молодіжними організаціями;
- розглянути досвід громад щодо шляхів співпраці органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями та участі молоді у процесах прийняття рішень;
- аргументувати необхідність створення інформаційно-комунікаційного простору для молоді та відповідного інформаційного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуванню та функціонуванню окремих елементів й інститутів громадянського суспільства в Україні – політичних партій, профспілок, молодіжних організацій, неформальних суспільних об'єднань, місцевого самоврядування – присвятили свої праці В. Безродна, В. Барабаш, М. Баймуратов, А. Білоус, О. Дергачов, М. Розумний, М. Томенко та ін.

Питання співпраці органів державної влади і органів місцевого самоврядування України з молодіжними організаціями, взаємодії держави та молодіжних організацій, участі молоді, молодіжних об'єднань у розвитку громадянського суспільства в Україні розкрито у працях відомих українських вчених Є. Бородіна, М. Головатого, В. Головенька, В. Кулика, О. Кулініча, М. Перепелиці, Я. Яроша та ін.

Виклад основного матеріалу. Співпраця органів державної влади і молодіжних організацій визначається способом залучення молоді до розбудови держави, використання потенціалу молоді як в інтересах суспільства, конкретного регіону, так і на благо окремих молодих людей [4, с.127].

Посилення впливу молодих громадян на прийняття суспільно-політичних рішень і формування демократичної правової держави зумовлює актуальність участі об'єднань молодих громадян у місцевому самоврядуванні, створенні системи соціального партнерства між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та молодіжним рухом. За умов недостатньо розвинутих структур громадянського суспільства й стабільної правової держави взаємодія між органами влади та молодіжним рухом відіграє надзвичайно важливу роль сполучної ланки між політичною і громадською сферами суспільства [3, с. 29].

Співпраця органів державної влади і органів місцевого самоврядування України з молодіжними організаціями [3, с. 37] здійснюється шляхом:

1. Оптимізації відповідного нормативно-правового забезпечення сфери громадського молодіжного сектора.

В Україні сформовано законодавчу базу щодо діяльності молодіжних і дитячих громадських організацій. Прийнято Закони України “Про сприяння становленню та розвитку молоді в Україні”, “Про молодіжні та дитячі громадські організації”, ряд постанов Кабінету Міністрів України, зокрема, Постанову Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2009–2015 роки”. Також прийнято ряд нормативно-правових актів, що регламентують порядок здійснення державної молодіжної політики в цілому, визначають напрями діяльності громадських молодіжних і дитячих організацій. Сьогодні актуальними стають питання активізації участі молоді на місцевому рівні, оскільки місцеве самоврядування дає свободу в ухваленні рішень, полегшує отримання ресурсів на проведення реформ, міська громада згуртована і компактна, допомагає оцінити зміни. Такими прикладами місцевого самоврядування є міста: Вінниця, Комсомольськ, Одеса, Славутич та ін. Зокрема, в місті Одеса рішенням Одеської міської ради затверджено “Концепцію розвитку участі молоді та неповнолітніх дітей у вирішенні проблем територіальної громади на 2005–2015 роки “Молода громада”. У Концепції формулюються питання просування прав молоді, зокрема рівних прав молодих чоловіків та жінок на освіту, зайнятість, здоров’я, участь у прийнятті рішень щодо питань, які належать до їх інтересів, а також різних груп молоді – міської, із сільській місцевості, учнів та студентів, молодих працівників та молоді з обмеженими можливостями. Метою концепції є покращення становища та розвиток неповнолітніх дітей і молоді міста Одеси шляхом їх безпосередньої участі у формуванні міської політики відносно питань, які впливають на їхнє життя, так і у реалізації рішень, ухвалених Одеською міською радою. Категорії жителів територіальної громади, в інтересах яких має реалізовуватися Концепція: неповнолітні діти та молодь віком від 14 до 35 років, які мешкають у місті Одесі [5].

2. Сприяння розвитку інфраструктури молодіжних громадських організацій серед учнівської, студентської, робітничої та інших категорій молоді.

В Україні продовжується кількісне зростання як всеукраїнських молодіжних громадських організацій, так і молодіжних громадських організацій місцевого значення. За статистичними даними налічується близько 4,5 тис. молодіжних організацій, які діють на місцевому рівні. Діяльність цих молодіжних організацій за напрямами досить різнопланова: вирішення різноманітних соціальних, професійних, освітніх питань молоді, забезпечення соціального захисту тощо.

3. Залучення молоді до процесів формування та здійснення державної молодіжної політики на всіх рівнях.

Полягає у сприянні встановленню необхідного двостороннього зв’язку органів державної влади та органів місцевого самоврядування як провідних ланок у здійсненні державної молодіжної політики через розгалужену мережу молодіжних громадських організацій, використовуючи такі форми роботи як: зустрічі керівників з представниками молодіжних організацій; включення представників молодіжних організацій у дорадчі органи при органах державної влади та органах місцевого самоврядування; організації громадських молодіжних слухань; виступи молодіжних лідерів, активістів у засобах масової

інформації; участь керівників областей, районів, міст у заходах, здійснюваних молодіжними організаціями тощо. Однією з таких форм є функціонування консультативно-дорадчих структур. *Молодіжні громадські консультативно-дорадчі структури* виконують роль представництва прав і законних інтересів молоді при органах державної влади та органах місцевого самоврядування (молодіжні парламенти, молодіжні уряди, молодіжні клуби, молодіжні ради).

Окреме місце займає самоврядування в навчальних закладах (учнівське самоврядування, студентське самоврядування, слухацькі ради). На місцевому рівні досить поширеними є молодіжні ради. Основною метою їх діяльності є залучення молодих громадян до участі у процесі ухвалення рішень на місцевому рівні та впливу на цей процес. Ці об'єднання беруть участь у виробленні, експертизі та внесенні до органів місцевого самоврядування проектів нормативних актів з молодіжної політики, координують, сприяють реалізації проектів і програм молодіжних та дитячих громадських організацій. До складу молодіжної ради можуть входити не лише представники громадських організацій, а й представники органів державної влади та органів місцевого самоврядування, працююча молодь, представники навчальних закладів тощо.

Зокрема, метою діяльності Вінницької молодіжної ради є участь у вирішенні найактуальніших проблем молоді міста, до складу якої входять представники майже всіх вищих навчальних закладів міста. Члени Вінницької молодіжної ради – це небайдужі молоді люди, які мають активну громадську позицію, беруть участь у суспільно корисних молодіжних проектах. Вінницька молодіжна рада проводить активну діяльність, зокрема – це організація тематичних круглих столів з питань залучення молоді до участі у політичному, економічному, культурному та духовному житті міста, підготовка та реалізація заходів, спрямованих на розв'язання соціально-економічних, правових, культурних та інших проблем молоді. Організаційною формою роботи Вінницької молодіжної ради є засідання, які проводяться в міру потреби не рідше одного разу на місяць. Рада працює з усіма Вінницькими громадськими молодіжними об'єднаннями, які діють відповідно до чинного законодавства на користь міста та вінницької молоді [2].

Метою Молодіжної ради міста Дубно (Рівненська обл.) є посилення впливу молоді на життя громади у місті шляхом розвитку партнерської участі молоді у прийнятті рішень на підставі конструктивної взаємодії з органами місцевого самоврядування. Молодіжна рада є консультативно-дорадчим органом з питань молодіжної політики, призначення якого – сприяння взаємодії органів місцевого самоврядування та молоді міста Дубна. Рада займається:

- створенням умов для навчання молоді;
- реалізацією молодіжних проектів, програм, заходів, акцій;
- залученням молоді до участі в малому бізнесі;
- поширення серед молоді волонтерського руху;
- визначенням пріоритетних напрямів молодіжної політики;

- участь у підготовці проектів та розпорядчих документів виконавчого комітету міської ради, місцевих програм у сфері молодіжної політики тощо.

4. *Залучення молоді до практичної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування через стажування, включення молоді в кадровий резерв відповідних органів влади тощо.*

Залучення молоді до практичної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування включає виявлення, відбір талановитої молоді до участі в діяльності виконавчих органів міської ради. Перевагами є не тільки можливість отримати роботу у виконавчих органах міської ради, а й мати перший практичний досвід і стати конкурентноздатним на ринку праці. Цільовою аудиторією може бути активна молодь, члени молодіжних організацій, студенти. Саме завдяки стажуванню молодь має реальну можливість застосувати свої теоретичні знання на практиці. Відбір претендентів на стажування здійснюється шляхом конкурсного відбору.

Зокрема, у Луцькій міській раді було проведено конкурс „Стажування молоді у Луцькій міській раді”, основними завданнями якого стали: відбір талановитої молоді для проведення її стажування у виконавчих органах міської ради; перевірка професійного рівня і ділових якостей особи, набуття практичного досвіду, необхідного для роботи на конкретній посаді посадової особи місцевого самоврядування; стимулювання бажання та готовності молоді до роботи у виконавчих органах міської ради; підвищення іміджу та популяризація служби в органах місцевого самоврядування серед молоді.

Управління кадрової роботи та нагород створює банк даних з числа осіб, які успішно пройшли стажування, та бажають працювати в органах місцевого самоврядування [7].

5. *Створення інформаційно-комунікаційного простору для молоді, відповідного інформаційного забезпечення, що активізує потенційних лідерів, виводить їх зі своєї „соціальної тіні”.*

З метою поліпшення умов для розвитку демократії, реалізації громадянами конституційних прав на участь в управлінні державними справами і на вільний доступ до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності та відкритості діяльності цих органів було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України ”Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади“ від 4 січня 2002 р. № 3 [6].

Моніторинг веб-сайтів міських рад та обласних державних адміністрацій, проведений молодіжними громадськими організаціями показав, як органи влади та структурні підрозділи у справах молоді виконують відповідне законодавство про висвітлення інформації про свою діяльність. Серед перешкод, що заважають молоді, яка прагне стати активним учасником державотворчих процесів є недостатня поінформованість молоді як щодо основних подій у молодіжній політиці, так і щодо своїх можливостей впливу на них, зокрема, на місцевому рівні.

За результатами моніторингу складено перелік тем, які органи влади найменше хочуть висвітлювати на офіційних веб-сайтах органів влади: – біографічні відомості про керівника структурного підрозділу у справах молоді

(80 %), – інформація про програми для молоді (перелік програм, рішення та акти, які їх передбачають, опис програм) (76 %), – не подається або не вчасно подається інформація про строки прийому документів та проектів на фінансування (80 %), – критерії та зразки документів, які потрібні для оголошення у фінансуванні проектів (85 %), – інформація про склад комісії, яка ухвалює рішення про фінансування проектів, її кваліфікацію (90 %), – інформація про те, які організації, які проекти та заходи, реалізовували за бюджетні кошти у місті чи області, а також інформація про те, коли і де відбувались чи відбуваються інші заходи структурних підрозділів (90 %), – звітування структурного підрозділу у справах молоді про проведені програми, результати програм, витрачання коштів бюджету (85 %), – рішення структурного підрозділу у справах молоді (70 %) [1].

Таким чином, молодь, яка шукає інформацію про програми, у яких можна взяти участь, не завжди може дізнатись, коли і де відбуватиметься чи відбувся захід, які надаються соціальні послуги тощо. Рівності доступу до таких програм та послуг не забезпечено. Адже, інформація про те, які організації, які назви заходів, коли і де вони відбувались, скільки коштів витрачено із бюджету на їх проведення, які результати заходів, – стосується питань підзвітності за витрачання коштів громадян України та жителів громади, і не може бути закритою.

Отже, в Україні слабо розвинена інформаційна інфраструктура, що полягає у недостатньо чітких і забезпечених ресурсами пріоритетах розвитку інформаційної сфери та повільних темпах розвитку інформатизації.

Безсистемність організації та функціонування різних інформаційних джерел (створення телепрограм, телеканалів, інтернет-сайтів, друкованих засобів масової інформації тощо) не сприяє демократичному розвитку суспільства, особливо актуальною є проблема на місцевому рівні.

б. Навчання молодих лідерів – потенційних управлінців, керівників, державних діячів майбутнього – шляхом практичного ознайомлення з основними формами та структурами органів влади, засадами законодавчої та управлінської діяльності, а також з механізмами й інструментами формування та здійснення молодіжної політики.

Одним з основних кадрових завдань органів місцевого самоврядування є забезпечення резерву фахівців із високим рівнем професіоналізму та сучасної управлінської культури, підготовка посадовців, які здатні компетентно виконувати завдання і функції місцевого самоврядування.

Як зазначалося вище, система підготовки фахівців у сфері місцевого самоврядування все ще залишається складним питанням. На сьогодні є досить високою плінність кадрів в органах місцевого самоврядування, особливо молоді. Плінність кадрів в органах місцевого самоврядування можна пояснити виборчим характером управлінської муніципальної еліти, неусвідомлений вибір спеціальності, специфіка роботи окремих відділів, оплата праці тощо. Для вирішення проблеми підготовки фахівців у сфері місцевого самоврядування, а також підвищення кваліфікації всіх новоприбулих посадовців створюються школи муніципального управління, школи місцевого самоврядування тощо, діяльність яких передбачає: формування кадрового резерву в органах місцевого самоврядування з осіб, які спроможні відстоювати інтереси територіальної

громади міста, мають професійні навички, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях і аналітичних здібностях для прийняття та успішного виконання управлінських рішень, зміцнення законності та правопорядку, необхідних для виконання службових обов'язків; забезпечення рівних можливостей доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування з урахуванням їх ділових якостей, професіоналізму, компетентності; навчання та всебічний розвиток молоді, яка виявляє бажання працювати на посадах в органах місцевого самоврядування; популяризація серед молоді питань престижу служби в органах місцевого самоврядування.

Випускники цих шкіл зараховуються до кадрового резерву в органи місцевого самоврядування. Кожен випуск школи – не лише підвищення фахового рівня і підбір посадовців, але це і відшліфування форм та методів навчання, моніторинг пропозицій та проектів, авторами яких є слухачі даної школи.

Висновки. Для успішного розвитку місцевого самоврядування, більш ефективної участі молоді у житті громади необхідно створювати належні умови для співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування України з молодіжними організаціями. Адже існуюча ситуація характеризується зниженням активності участі молоді у місцевому самоврядуванні, відсутністю стимулювання органами державної влади та органами місцевого самоврядування соціально активних молодих громадян, формальністю взаємодії представників місцевої влади і населення.

Отже, серед основних шляхів співпраці органів державної влади і органів місцевого самоврядування України з молодіжними організаціями можна виділити нормативно-правове забезпечення, функціонування консультативно-дорадчих молодіжних структур, залучення молоді до практичної діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, створення відповідного інформаційного забезпечення.

Використані джерела інформації:

1. Закриті питання, щодо яких органи влади найменше інформують молодь та МГО. – Режим доступу : <http://www.studua.org/>.
2. Офіційний сайт Вінницької міської ради. – Режим доступу : <http://www.vmr.gov.ua/info.aspx?langID=1&pageID=14931>
3. Павленко Ю.О. Демократичне молодіжне лідерство / Ю.О. Павленко – К.: Агентство “Україна”, Держ. ін-т розв. сім’ї та молоді. 2009. – 136 с.
4. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) / М. П. Перепелиця. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж. ; Укр. центр політ. менеджменту, 2001. – 242 с.
5. Про внесення змін до Концепції розвитку участі молоді та неповнолітніх дітей у вирішенні проблем територіальної громади на 2005–2015 роки “Молода громада” : рішення Одес. міськ. ради від 10 листоп. 2005 р. № 4831 – IV. – Режим доступу : <http://revisor.od.ua/law/>.
6. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади / Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. № 3. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3-2002%EF&myid=4/UMfPEGznhh>.
7. Стажування молоді у Луцькій міській раді. – Режим доступу : <http://molod.lutsk.ua/?p=161>.

Рецензент: Канавець М.В., к. держ. упр.